

ти факт обмеженої правосуб'єктності фізичної особи, яка є очевидною, і якщо вважати, що суб'єкт міжнародного права – це особа, на яку поширюється дія міжнародно-правових норм, то індивід, безумовно, є суб'єктом міжнародного права. Існує велика кількість міжнародно-правових норм, якими напряду можуть користуватися фізичні особи (Пакт про громадянські і цивільні права 1966 р., Конвенція про права дитини 1989 р. тощо). Однак поняття і категорії міжнародного права не завжди ідентичні поняттям внутрішньодержавного права. І якщо ми вважаємо, що суб'єкт міжнародного права володіє не тільки правами і обов'язками, що походять із міжнародно-правових норм, але і є колективним утворенням і бере пряму участь у створенні норм міжнародного права, то індивіда до суб'єктів міжнародного права відносити не можна.

Таким чином, проблема суб'єктів у праві міжнародних договорів видається найбільшою за обсягом і такою, що досить важко вирішується.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Анцелевич Г.О. Міжнародне право : Підручник для вузів / Г.О. Анцелевич, О.О. Покрещук . – Київ : Алерта, : Пектораль, 2003. – 409 с.
2. Віденська Конвенція про право міжнародних договорів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://search.ligazakon.ua>.
3. Динь Н.К. Международное публичное право / Н.К. Динь. – Т. 1. – К., 2000. – С. 65–66.
4. Капустин А.Я. Международные организации в глобализирующемся мире: [Монография] / А.Я. Капустин. – М.: РУДН, 2010. – 234 с.
5. Левин Д.Б. Актуальные проблемы теории международного права / Д.Б. Левин. – М.: Наука, 1974. – 346 с.
6. Нешатаева Т.Н. Международные организации и право. Новые тенденции в международно-правовом регулировании / Т.Н. Нешатаева. – М.: 1998. – С. 218–219.
7. Солнцев А.М., Клюня А.Ю., Якушев Ю.В. Ответственность международных организаций / А.М. Солнцев, А.Ю. Клюня, Ю.В. Якушев // Право международных организаций: [учебник] / Под ред. И.П. Блищенко, А.Х. Абашидзе. – М.: РУДН, 2013. – С. 157–175.
8. Фердросс А. Международное право / Фердросс А.; Под ред. Тункин Г.И. (предисл.); Пер. с нем: Кублицкий Ф.А., Нарышкина Р.Л. – М.: Иностран. лит., 1959. – 652 с.

УДК 341.322.5:341.492.2

РОЛЬ ПАЛАТИ ПОПЕРЕДНЬОГО ПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНОГО КРИМІНАЛЬНОГО СУДУ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ

Пилипенко В.П., к. ю. н.,
Заслужений юрист України,
член Європейської комісії за демократію через право (2013–2017 рр.)

Стаття присвячена дослідженню функцій та повноважень органів Міжнародного кримінального суду, що здійснюють досудове провадження та попередній розгляд справи, у справах про потенційне скоєння воєнних злочинів.

Ключові слова: воєнні злочини, Міжнародний кримінальний суд, Прокурор, Палата попереднього провадження, обвинувачення.

Статья посвящена исследованию функций и полномочий органов Международного уголовного суда, осуществляющих досудебное производство и предварительное рассмотрение дела, по делам о потенциальном совершении военных преступлений.

Ключевые слова: военные преступления, Международный уголовный суд, Прокурор, Палата предварительного производства, обвинение.

Pulypenko V.P. THE INTERNATIONAL CRIMINAL COURT PRE-TRIAL CHAMBER WAR CRIMES INVESTIGATION ROLE

The article deals with the study of the functions and authorities of the bodies of the International Criminal Court that carry out the pre-trial proceedings and preliminary consideration of potential war crimes cases.

Key words: war crimes, International Criminal Court, Prosecutor, Pre-Trial Chamber, prosecution.

Постановка проблеми. Аналіз положень Римського статуту Міжнародного кримінального суду (далі – Римський статут) і Правил процедури та доведення Міжнародного кримінального суду дозволяє визначити, що судочинство в Міжнародному кримінальному суді (далі – МКС) проводиться в особливій правовій формі міжнародного кримінального процесу та в особливому правовому порядку, який властивий тільки цьому суду, ґрунтується як на англосаксонських, так і на романо-германських правових традиціях, включає в себе процесуальні дії, схожі з тими, які в українському кримінальному процесі прийня-

то називати підготовкою до судового засідання і судовим розглядом справи по суті. Так, серед інновацій процесуальних аспектів діяльності МКС українські дослідники зазначають появу стадії затвердження обвинувачень щодо згаданих індивідів до початку стадії безпосереднього судового розгляду справи [1, с. 379].

Ступінь розробленості проблеми. Такий характер стадії попереднього судового провадження зумовлює особливі повноваження Прокурора МКС та Палати попереднього провадження. В українській юридичній науці до дослідження цих повноважень звер-

талися І.В. Гловюк, О.Б. Кучер, Т.Л. Сироїд та Я.Т. Яворський. Серед закордонних науковців до цього питання зверталися К. Амбос, В.П. Бліщенко, І.Ю. Белей, О.В. Касинюк, Н.І. Костенко, К. Міллер, В. Нерліч, Г. Пікіс, І.В. Фісенко та К. Хен. Однак ці дослідження більше були спрямовані на дослідження загальних питань досудового провадження та попереднього розгляду, в той час як дане дослідження спрямовано на вивчення особливостей цих етапів при розслідуванні та притягненні до відповідальності за скоєння саме воєнних злочинів. Така зміна предмету дослідження повинна дозволити проаналізувати не лише загальні питання діяльності МКС, а й особливості притягнення до відповідальності осіб за вчинення воєнних злочинів.

Мета статті – дослідити функції та повноваження органів МКС, що здійснюють досудове провадження та попередній розгляд, у справах про потенційне скоєння воєнних злочинів та визначення процесуальних особливостей даних етапів притягнення особи до відповідальності.

Виклад основного матеріалу. Загалом процес МКС поділяється на чотири етапи: 1) розслідування та досудове провадження; 2) попередній розгляд справи суддями або іншими посадовими особами, уповноваженими давати згоду на вчинення дій, які можуть ущемити або обмежити основні права громадянина, та затверджувати попередньо висунуті обвинувачення; 3) провадження в суді першої інстанції; 4) перевірка законності й обґрунтованості вироку (апеляція), а іноді і судові рішення питань, що виникають у процесі виконання вироку [2, с. 139–140].

Функція міжнародного розслідування справ про воєнні злочини не є судовою і спрямована, перш за все, на встановлення фактичних обставин, пов'язаних із вчиненням злочином. Як справедливо зазначають І.П. Бліщенко і І.В. Фісенко, її реалізація не веде до прийняття будь-яких судових рішень [3, с. 126–127]. При цьому необхідність проведення міжнародного розслідування у справах про воєнні злочини впливає з того, що Палата попереднього провадження МКС, приймаючи рішення про видачу санкції на порушення розслідування (п. 4 ст. 15 Римського статуту), має ґрунтуватися на об'єктивній інформації, що міститься як в поданні Прокурора, так і в матеріалах, що її підкріплюють. Так само не веде до прийняття будь-яких судових рішень і попередній розгляд справи суддями або іншими посадовими особами, уповноваженими давати згоду на вчинення дій, які можуть ущемити або обмежити основні права громадянина. Тому перші дві стадії видається можливим заради досягнення цілей даного дослідження об'єднати у стадію попереднього провадження.

Розгляд основних положень процесуального порядку попереднього провадження в МКС неможливо, на нашу думку, без попереднього аналізу процесуального положення одного з «головних осіб» досудової стадії міжнародного кримінального судочинства – Прокурора.

Досліджуючи історичну еволюцію повноважень прокурора міжнародних кримінальних

трибуналів, доцільно звернутися до Статуту Нюрнберзького міжнародного військового трибуналу, відповідно до ст. 15 якого процесуальні права й обов'язки Головних обвинувачів полягали (але не обмежувалися) в такому: 1) провадження розслідування, збір і надання до або під час судового процесу необхідних доказів; 2) провадження попереднього допиту свідків, підозрюваних і обвинувачуваних; 3) підготовка обвинувального акту для затвердження його Комітетом; 4) підтримання обвинувачення в суді; 5) призначення з метою виконання доручених обов'язків уповноважених осіб; 6) провадження слідчих та інших дій, які виявлялися необхідними в цілях підготовки справи і провадження для суду [4].

Статут Міжнародного кримінального трибуналу для колишньої Югославії (далі – МКТЮ) (ст. 16) і Статут Міжнародного трибуналу для Руанди (далі – МКТР) (ст. 15), визначаючи функції обвинувача, встановлюють, що обвинувач відповідає за розслідування справ і звинувачення осіб, відповідальних за серйозні порушення міжнародного гуманітарного права, вчинені на території колишньої Югославії (з 1 січня 1991 р.) і Руанди (в період з 1 січня 1994 по 31 грудня 1994 р.), а також громадян Руанди, відповідальних за геноцид та інші подібні порушення, вчинені на територіях сусідніх держав у той самий період. При цьому, обвинувач МКТЮ є також обвинувачем МКТР.

Завдання обвинувачення в МКС реалізує Канцелярія Прокурора (п. «З» ст. 34 Римського статуту), яка також здійснює свої функції незалежно як самостійний постійний окремий орган суду [5]. Функції, якими наділений Прокурор у міжнародному кримінальному судочинстві, цілком відповідають функціям обвинувача, визначеним Комісією міжнародного права, а саме: «розслідування, збір та подання в суді всіх необхідних доказів, складання обвинувального висновку і виступ як обвинувач на судовому процесі».

Формально Прокурор не визнається Римським статутом органом МКС, на відміну від Статутів МКТЮ і МКТР. Такі норми Римського статуту спрямовані, як видається, певним чином на те, щоб підкреслити певну незалежність прокурора. Однак, з огляду на повноваження Прокурора щодо порушення розслідування і розслідування, а також щодо керівництва канцелярією, можна дійти висновку, що він все ж таки є органом МКС, хоч і не визнається таким Римським статутом [6, с. 80].

Процесуальні функції Прокурора в МКС характеризуються наступним: 1) Прокурор має право незалежно порушувати кримінальні справи в МКС (важливо зазначити про наявність побоювання щодо можливого зловживання цим правом, які, втім, поки не мають підтвердження [7, с. 283]); 2) Прокурор має право порушувати клопотання перед Палатою попереднього провадження про видачу санкції на проведення попереднього розслідування; 3) Прокурор має право відмовитися від направлення клопотання до Палати попереднього провадження, якщо в ході попереднього вивчення він прийде до висновку, що представлена інформація не

містить в собі «достатніх підстав для розслідування»; 4) Прокурор має право отримувати письмові чи усні свідчення від фізичних осіб, офіційних представників або компетентних органів держав, органів ООН, міжурядових або неурядових організацій або з інших надійних джерел, які він вважатиме потрібними, в місці перебування суду [8]; 5) Прокурор має право подачі, у разі відмови в задоволенні попереднього, нового клопотання на підставі нових фактів або свідчень, що мають відношення до тієї ж ситуації; 6) Прокурор (і його заступники) проводять попереднє розслідування і кримінальне переслідування у справах про воєнні злочини, охоплюючи всі факти і докази, які стосуються оцінки того, чи настає кримінальна відповідальність відповідно до Римського статуту, і при цьому в рівній мірі розслідує обставини, що свідчать як про винність, так і про невинність, та вживає належних заходів для забезпечення ефективного розслідування та кримінального переслідування за воєнні злочини, дотримуючись при цьому прав і особистих інтересів свідків і потерпілих, а також прав інших осіб, що впливають із Римського статуту; 7) проводячи попередню перевірку первинно отриманої інформації, Прокурор відповідно до положення 27 Регламенту Офісу прокурора повинен попередньо з'ясувати, чи: а) отримана інформація не стосується питань, які явно виходять за рамки юрисдикції МКС; б) отримана інформація вже досліджується у рамках ситуації, яка перевіряється або розслідується, або лежить в основі обвинувачення і яка має бути розглянута в контексті поточної діяльності; в) отримана інформація стосується питань, які не явно виходять за рамки юрисдикції МКС і не мають відношення до ситуації вже під час аналізу та розслідування або лежить в основі кримінального обвинувачення, яка, як наслідок, вимагає подальшої перевірки відповідно до правила 48 Правил процедури і доказування МКС [9, с. 167]; 8) Прокурор має право клопотати перед Палатою попереднього провадження про видачу ордеру на арешт особи, підозрюваного (обвинуваченого) у вчиненні воєнного злочину, або наказу про явку такої особи; 9) після закінчення провадження попереднього розслідування Прокурор зобов'язаний доставити всі докази по справі в Палату попереднього провадження з метою попереднього слухання за твердженням складеного ним Звинувачення (обвинувального Висновка); 10) після затвердження обвинувачення Палатою попереднього провадження та до початку судового розгляду справи по суті Прокурор вправі з дозволу Палати попереднього провадження змінити обвинувачення або зняти їх [10, с. 192]; 11) у процесі судового провадження у справах про воєнні злочини Прокурор підтримує висунуте обвинувачення, забезпечуючи його законність і обґрунтованість; 12) Прокурор має право в порядку і на підставах, визначених Римським статутом, відмовитися від здійснення кримінального переслідування (п. 2 ст. 53 Римського статуту).

Функції і повноваження Палати попереднього провадження МКС здійснюються суддями

в суворій відповідності до Римського статуту (ст. 57) та Правилами процедури та доведення.

Однією з основних функцій і, водночас, повноваженням Палати попереднього провадження є розгляд клопотання Прокурора про проведення попереднього розслідування, зокрема у справах про воєнні злочини, і надання санкції (або ж відмова у такому наданні) на його проведення. З іншої сторони, у разі відмови Прокурора від проведення попереднього розслідування або кримінального переслідування, Палата попереднього провадження може просити Прокурора переглянути своє рішення (підп. «а», «б» п. 3 ст. 53 Статуту МКС) на прохання держави, що передала ситуацію, або за власною ініціативою.

Палата дає дозвіл Прокурору на проведення попереднього розслідування на території будь-якої держави (відповідно до положень ч. 9 або за власним дозволом, виданим відповідно до підп. «D» п. 3 ст. 57 Статуту МКС).

До компетенції Палати попереднього провадження на всьому етапі досудового провадження входить прийняття всіх необхідних заходів відповідно до вимог ст. 54 («Обов'язки і повноваження Прокурора при розслідуванні»), ст. 72 («Захист інформації, що зачіпає національну безпеку») і ст. 93 («Інші форми співробітництва») Римського статуту з метою захисту інформації і документів, а також захисту потерпілих, свідків, членів їх сімей та забезпечення їх участі в судовому розгляді (п. 5 ст. 68 Римського статуту).

Якщо Прокурор інформує Палату попереднього провадження, що проведення попереднього розслідування надає «унікальну можливість для отримання показань або заяв від свідка або для вивчення, збору або перевірки доказів, які згодом можуть виявитися неприпустимими заради використання в процесі судового розгляду», то Палата попереднього провадження на прохання Прокурора вживає необхідних для забезпечення ефективності та послідовності судового переслідування заходів, зокрема, представлення рекомендацій та розпоряджень щодо судових процедур, яких варто дотримуватися Прокурору і Стороні захисту з метою забезпечення та реалізації права на захист, надання вказівок Прокурору про порядок ведення протоколів попереднього провадження у кримінальній справі, призначення експерта для надання допомоги, дозволу особі, яку було заарештовано або яка з'явилася за наказом захисника, брати участь у розслідуванні, доручення на прохання Прокурора одному з своїх членів або іншому судді здійснювати спостереження і давати рекомендації або розпорядження щодо збору та зберігання доказів, а також допиту осіб, або вжити необхідних заходів за власною ініціативою (п. 3 ст. 56 Римського статуту).

Судді Палати також вирішують клопотання Прокурора про видачу Ордеру на арешт особи, підозрюваного (обвинуваченого) у вчиненні воєнного злочину, або Наказу про явку такої особи. Разом із тим Палата попереднього провадження забезпечує, щоб ніхто не утримувався під вартою невинправдано довго до судового розгляду через невинправда-

ну затримку розгляду з боку Прокурора (п. 4 ст. 60 Римського статуту). У разі виникнення такої затримки МКС розглядає питання про звільнення особи з-під варті.

Найважливіша роль Палати попереднього провадження полягає в тому, що до початку судового розгляду вона має розглянути питання про затвердження або відхилення звинувачень, на підставі яких Прокурор має намір домогтися проведення судового розгляду.

Особа, яка підозрюється (обвинувачувана) в скоєнні воєнного злочину, «постає» перед Палатою попереднього провадження у присутності Прокурора (якщо стосовно цієї особи був виданий ордер на арешт) або після прибуття в суд (якщо був виданий наказ про явку на підставі ст. 58 Римського статуту). За результатами «першої явки» Палата встановлює дату проведення слухання за твердженням звинувачення. Палата зобов'язана вжити всіх заходів для того, щоб інформація про цю дату, а також про будь-яке її перенесення, піддавалася гласності. Слухання проводиться за обов'язкової участі Прокурора, обвинуваченого і його захисника. Слухання може проводитися за клопотанням Прокурора або за власною ініціативою Палати без присутності обвинуваченого у випадках, коли «обвинувачувана особа відмовилася від свого права бути присутньою на судовому засіданні, ховається або не представляється можливим встановити її місцезнаходження» [2, с. 146].

Прокурор зобов'язаний подати Палаті попереднього провадження й обвинуваченій особі (його захиснику) докладний виклад звинувачень разом із переліком доказів не пізніше 30 днів до початку слухання. При цьому, до початку слухань Прокурор має право продовжувати розслідування кримінальної справи та змінити обвинувачення (відповідно до положень п. 4 ст. 61 Римського статуту, при цьому повідомивши Палату попереднього провадження й обвинувачену особу не пізніше 15 днів до початку слухання з додаванням переліку відповідних доказів).

Після початку судового розгляду Прокурор має право відмовитися від обвинувачень (із дозволу Судової Палати), при цьому обвинуваченому має бути повідомлено про будь-яку зміну обвинувачень до початку слухання.

Крім того, не пізніше ніж за три дні до початку слухання, Палата попереднього провадження розглядає, чи надійшли в письмовому вигляді від Прокурора або обвинуваченого (його захисника) матеріали з питань факту і права, включаючи підстави для звільнення від кримінальної відповідальності, передбачені п. 1 ст. 31 Римського статуту.

У результаті проведеного слухання Палата попереднього провадження може прийняти одне з таких рішень: 1) затвердити підготовлене Прокурором звинувачення (за умови наявності достатніх доказів з метою встановлення юридичних підстав у скоєнні факту воєнного злочину) і передати обвинувачену особу Судовій Палаті для проведення судового розгляду; 2) відмовити у затвердженні звинувачення в разі, якщо відсутні достатні докази (така відмова Палати не перешкоджає Проку-

рору згодом знову звернутися з клопотанням про затвердження звинувачення, коли таке клопотання ґрунтується на додатково отриманих доказах); 3) відкласти слухання справи та просити Прокурора розглянути можливість надання додаткових доказів або проведення подальшого розслідування щодо обвинуваченої особи або змінити обвинувачення, оскільки представлені докази встановлюють факт скоєння іншого злочину, що підпадає під юрисдикцію суду [1, с. 379–380].

Варто зазначити, що всі постанови і розпорядження Палати попереднього провадження, які видаються відповідно до положень ст.ст. 15, 18, 19, 54, п. 2 ст. 61, п. 7 ст. 72 Римського статуту, приймаються більшістю голосів її суддів. У всіх інших випадках суддя Палати може одноосібно здійснювати функції Палати, передбачені Римським статутом, якщо інше не передбачено в Правилах процедури та доведення або не вирішене більшістю голосів суддів Палати.

Якщо Палата попереднього провадження прийняла рішення про затвердження обвинувачень, про це повідомляється Прокурору й обвинуваченому (його захиснику). Винесене рішення, а також Протокол засідання Палати попереднього провадження передаються Президії Суду. У свою чергу, Президія МКС формує Судову Палату, завданням якої є проведення подальшого судового розгляду [2, с. 147].

Після формування Судової Палати Президія МКС зобов'язана передати їй матеріали кримінальної справи, саме рішення і протоколи судових розглядів.

Відповідно до п. 10 правила 121 Правил процедури та доведення МКС, ведення обліку «повних і точних матеріалів всіх розглядів у Палаті попереднього провадження» покладено на Секретаріат, який забезпечує також їх належне зберігання. Право ознайомлення з вищевказаними матеріалами надано Прокурору, обвинуваченому (його захиснику), потерпілим (їх представникам), які брали участь у судовому розгляді, за умови, що всі ці особи будуть дотримуватися обмеження, які стосуються конфіденційності й охорони інформації, що зачіпає національну безпеку [8].

Висновки. Таким чином, проведений аналіз положень Римського статуту і Правил процедури та доведення МКС дає змогу визначити, що перші два етапи міжнародного кримінального судочинства, яке в основному має риси англосаксонської правової традиції, якими є розслідування і досудове провадження та попередній розгляд справи суддями або іншими посадовими особами, уповноваженими давати згоду на вчинення дій, які можуть ущемити або обмежити основні права громадянина, та затверджувати попередньо пред'явлені обвинувачення, за своєю метою можна об'єднати в одну стадію попереднього провадження. На стадії розслідування і досудового провадження Прокурор має право незалежно порушувати кримінальні справи в МКС, порушувати клопотання перед Палатою попереднього провадження про видачу санкції на проведення попереднього розслідування та проводить попереднє розсліду-

вання і кримінальне переслідування у справах про військові злочини. Палата попереднього провадження, здійснюючи судовий контроль над попереднім розслідуванням, наділена правом приймати рішення про затвердження обвинувачень у скоєнні військових злочинів до початку розгляду по суті в Судовій Палаті МКС. Наявність стадії попереднього провадження наділяє обвинуваченого та Прокурора спектром відповідних прав для захисту своєї позиції з метою дотримання процесуальної рівності сторін у справі, і саме ця практична необхідність цієї стадії видається основною. Разом із тим науковий інтерес становить аналіз ролі Прокурора та Палати попереднього провадження в конкретних випадках притягнення особи до відповідальності за скоєння військових злочинів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кучер О.Б. Стадія затвердження попередньо пред'явлених обвинувачень в практичній діяльності Міжнародного кримінального суду / О. Б. Кучер // Часопис Київського університету права. – 2013. – № 3. – С. 379–382.
2. Белый И.Ю. Производство по делам о военных преступлениях в органах международного уголовного право-

судия (проблемы становления и перспективы развития): монография / И.Ю. Белый // Серия «Право в Вооруженных Силах – консультант». – М.: «За права военнослужащих», 2011. – Вып. 123. – 288 с.

3. Блищенко И.П. Международный уголовный суд / И.П. Блищенко, И.В. Фисенко; Под ред. Жданова Ю.Н. – М.: МВШМ МВД России, 1994. – 224 с.

4. Устав Международного военного трибунала для суда и наказания главных военных преступников европейских стран оси [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/998_201.

5. Римский статут Международного уголовного суда [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_d65.

6. Гловюк И.В. Модель расследования в процедуре международного уголовного суда / И.В. Гловюк // Альманах международного права. – 2009. – Вып. 1. – С. 76–83.

7. Костенко Н.И. Международная уголовная юстиция. Проблемы развития / Н.И. Костенко. – М.: РКонсульт, 2002. – 448 с.

8. Правила процедуры и доказывания Международного уголовного суда [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.un.org/ru/documents/rules/icc_rules.pdf.

9. Яворський Я.Т. Повноваження прокурора міжнародного кримінального суду щодо порушення розслідування / Я.Т. Яворський // Європейські перспективи. – 2013. – № 1. – С. 166–171.

10. Яворський Я.Т. Особливості повноважень прокурора міжнародного кримінального суду на стадії попереднього судового провадження / Я.Т. Яворський // Наше право. – 2014. – № 8. – С. 189–194.

УДК 341.413

ДО ПИТАННЯ СУТНОСТІ УНІВЕРСАЛЬНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ

Чубинідзе О.О.,

молодший експерт із питань адаптації національного законодавства відповідно до права ЄС Програми залучення фахівців

Проект ЄС “Підтримка впровадження Угоди про асоціацію між Україною та ЄС”

У статті розглянуто поняття та особливості універсальної юрисдикції, актуальної для України нині у світлі подій на сході. Зокрема, уваго було приділено ознакам та видам універсальної юрисдикції; виявлено деякі теоретичні розбіжності у її розумінні. Невіддільним елементом дослідження стали етапи становлення та розвитку цієї концепції.

Ключові слова: міжнародне кримінальне право, універсальна юрисдикція, збройний конфлікт, Женевські конвенції.

В статье рассмотрены понятие и особенности универсальной юрисдикции, актуальной для Украины в свете событий на востоке. В частности, внимание было уделено признакам и видам универсальной юрисдикции; выявлены некоторые теоретические разногласия в её понимании. Неотъемлемым элементом исследования стали этапы становления и развития этой концепции.

Ключевые слова: международное уголовное право, универсальная юрисдикция, вооруженный конфликт, Женевские конвенции.

Chubinidze O.O. TO THE QUESTION OF UNDERSTANDING OF UNIVERSAL JURISDICTION

The article deals with the concept and features of universal jurisdiction in connection with the events in Eastern Ukraine. In particular, a special attention was paid to the characteristics and types of universal jurisdiction; some differences in the theoretical understanding of this concept were found. The stages of formation and development of universal jurisdiction were inseparable parts of this study.

Key words: international criminal law, universal jurisdiction, armed conflict, the Geneva Conventions.

Постановка проблеми. Нині на території України палає збройний конфлікт. Незважаючи на те, що на міжнародному та національному рівні він досі офіційно не визнаний, агресор наступає на нас «на усіх фронтах». Зазвичай ми помічаємо лише ті аспекти цього конфлікту, які загрожують безпеці цілої на-

шої держави, однак тим часом ворог використовує всі законні та незаконні можливості завдати нам удару. Одним із прикладів начебто законних дій Російської Федерації є засудження українських громадян із використанням концепції універсальної юрисдикції. Звичайно ж, ці громадяни не є пересічними